

**MASEHET MEİLA
PEREK 1:
KODEŞ KADAŞİM**

Masehet Meila

Yaprak *Masehet Meila, Ekdeş'e, yani Bet-Amikdaş'a ait bir malı, kutsiyet dışı amaçlar için kullanan kişileri ele alır.*

2

Ekdeş'e ait bir malı başka amaçlar için kullanan kişi, o malın amacına aykırı davranmış olur. Bu türdeki davranışa "meila" (yetkisiz kullanım) adı verilir.

Masehetin başlangıcı vesilesiyle, farklı Ekdeş türleri olduğunu hatırlayalım:

Kodşe Mizbeah – Mizbeah üzerinde *korban* işlemlerinde kullanılmak amacıyla Ekdeş'e bağışlanmış mallar (bkz. V. Kitap, sayfa 231.).

Kodşe Bedek A-Bayit – Bet-Amikdaş'ın bakım ve onarım işlerine vakfedilmiş mallar (bkz. II. Kitap, sayfa 23, V. Kitap, sayfa 231).

Kodşe Mizbeah iki şekilde olabilir:

- a. **Keduşat A-Guf** (bedensel kutsiyet) – Mizbeah üzerinde *korban* edilen hayvanlar.
- b. **Keduşat Damim** (parasal kutsiyet) – *Korbanların* satın alınması amacıyla vakfedilmiş olan para ve mallar.

Keduşat a-guf da kendi içinde ikiye ayrılır:

- a. **Kodşe Kadaşim** (kutsalların kutsalları) – En yüksek kutsiyete sahip *korbanlar*. Bunlar yalnızca *Azara*'nın (Bet-Amikdaş'ın avlusu) içinde ve yalnızca erkek Koenler tarafından yenir.
- b. **Kadaşim Kalim** (hafif kutsallar) – Daha düşük kutsiyete sahip *korbanlar*. Bunlar Yerusalayim şehri sınırları içinde herhangi bir yerde ve herhangi bir Yahudi tarafından yenilir.

Mazkeret Batya (devam)

Ülkede, Baron'un himayesi altına aldığı ve bu şekilde buraları açlıktan ve başarısız yönetimlerden kurtardığı diğer yerleşimlerin aksine, Ekron'da, iş erbabı ustalar ve tarım işlerinde öne çıkan deneyimli toprak işçileri seçilmişti. Erkekler, kadınlar ve çocuklar burada hep birlikte çalışmaktaydı.

Baron, 1887 yılında ülkeye yaptığı ziyaret sırasında Ekron'un adını, annesi Beti de Rothschild'in ismiyle "Mazkeret Batya" olarak değiştirmiş ve buraya görkemli bir cephesi olan ve yerleşim biriminin merkezi haline gelen yeni bir sinagog inşa etmiştir.

**Harita
Üzerinde**

SON

Unlu Mamuller Nerede?

Yaprak

3

Ribi Avraam, aile fertleriyle birlikte kutsal şehir Yeruslayim'e çıkıyordu. Arabalarında, Ribi Avraam'ın *Toda-korbanı* olarak adanmış olduğu bir kuzu vardı. Ribi Avraam bu *korbanı*, uzak bir deniz yolculuğundan döndüğü için getiriyordu. Yeruslayim'e yaklaştıkça ailenin sevinci artıyordu ve kutsal şehre eriştiklerinde, aile fertleri arabadan indiler ve Bet-Amikdaş'a gelene kadar büyük bir heyecan içinde yaya olarak yürümeye başladılar.

Görevli Koen *korbanı* aldı. Hayvan herhangi bir bedensel kusuru olmadığından emin olmak üzere kontrolden geçirildi ve Koen, Ribi Avraam'a "*Toda-korbanı*yla birlikte getirilmesi gereken kırk unlu mamul nerede?" diye sordu. Ribi Avraam başını iki eli arasına aldı: "Dün gece onları Yeruslayim surlarının dışında oturan bir akrabamın evinde pişirmiştım. Onları orada unutmuş olmalıyım. Hemen koşup onları getireyim!"

Koen "Koş getir" dedi, "çünkü eğer onları şehir surlarının içine *korban* kesildikten sonra sokarsan, artık kutsal olmayacaklardır".

Kim Kimdir?

Yisrael'in Büyükleri

Neslin en büyük *talmid* hahamlarındandır. Bir *posek*, *mekubal* (kabalist) ve toplum lideridir. 1983-1993 yılları arasında, Aşkenazi Hahambaşı Rabi Avraam Şapira'nın yanında *Rişon LeTsiyon*, yani Yisrael Sefaradi Hahambaşısı olarak görev yapmıştır.

Rav Eliyau, Yeruslayim'in eski şehrinde, Bağdat çıkışlı bir ailenin oğlu olarak dünyaya gelmiş ve aralarında "*Porat Yosef*" *yeşivasının* da bulunduğu birkaç *yeşiva*da öğrenim görmüştür. Küçük yaşta yetim kalmış, fakirlik ve sıkıntı içinde Tora öğrenmiştir. Beer Şeva

şehrindeki *Bet Din*'de ve daha sonraları da Büyük Hahamlar Mahkemesi'nde *dayan* olarak görev yapmıştır.

Rav Eliyau bir *mekubal* olarak tanınmıştı ve birçok kişi onun dualarının gücünü ve gerçekleştirdiği mucizeleri anlatır. *Alaha* kararlarında, Ben İş Hay'ın izinden yürümüş ve *kabala* ile *alahayı* birleştirmiştir.

Yazdığı birçok kitap arasında *alahayı*, fikir ve düşünce, soru-cevap ve açıklama eserleriyle, *segula* (olumsuz bir durumu iyileştirme veya bir kişiyi zarardan koruma etkisi olan eylemler) ve *tefilalar* yer alır.

**Rav
Mordehay
Eliyau**
(5689-5770)
(1929-2010)

Amora Bar Kapara

Yaprak

4

Gemara öğrenimi sırasında, Bar Kapara'nın, yeğeni (kız kardeşinin oğlu) olan Bar Pedat'a söylediği sözler aktarılmaktadır. Şöyle demiştir: "Yeğenim! Yarın, *bet midraşta* Tora öğreneceğimiz zaman, bana belirli bir *alahanın* üzerinde durup onu açıklığa kavuşturmamız gerektiğini hatırlatıver."

Bar Kapara, *Tannaim* Dönemi ile *Amoraim* Dönemi arasındaki nesilde yaşamıştır. Rabenu A-Kadoş'un (Rabi Yeuda A-Nasi) öğrencisiydi ve Rambam'ın yazdığına göre, Rabenu A-Kadoş'un başkanlığındaki *bet dinin* bir üyesiydi!

Rabenu A-Kadoş vefat ettiği sırada Bar Kapara da oradaydı ve giysilerini yırtıp "Erelim (melekler) ve *metsukim* (tsadikler) Aron A-Kodeş'i ("kutsal sandık"; yani Rabenu A-Kadoş) tuttular. Erelim, *metsukimi* yendi ve Aron A-Kodeş tutsak düştü" demiştir.

Bet-Amikdaş'a Heyecanla Giren Adam

Yaprak

5

Bulutsuz bir günde bir Yahudi Bet-Amikdaş'a girdi, içinde *korban* kanı olan bir kap gördü, kabı aldı, *Mizbeah*'a doğru koştu ve kanı *Mizbeah*'a attı. (*Korban* ibadetinin en önemli aşamalarından biri, *korban* kanının *Mizbeah*'a atılmasıdır.)

Ardından bu Yahudi'nin bir Koen olmadığı anlaşıldı. Ama tüm hayatı boyunca, kendisine hiç *alaha* öğretilmeyen bir yerde yaşamıştı ve Bet-Amikdaş'tan haberdar olduğu zaman o kadar heyecanlanmıştı ki, *korban* ibadetini şahsen gerçekleştirmek istemişti. Ne var ki, bu iyi niyetine rağmen, kanla yapmış olduğu bu işlem geçerli değildir, çünkü kendisi bir Koen değildi.

Amoraların bet midraşında bir soru soruldu: Böyle bir durumda *korbanın* durumu ne olacaktır? Ne de olsa bir *alahaya* göre, eğer bir *korbanın* kanıyla geçersiz bir atma işlemi yapıldıysa, *korbandan* başka kan alıp onu *Mizbeah*'ın üzerine atmak mümkün değildir. *Korban pasuldur* (geçersiz)! Ama bu yalnızca, bir Koen'in yaptığı geçersiz kan işlemi için doğrudur. Acaba yukarıda anlatılan durumda da aynı *alaha* geçerli midir?

Bu soruyu Reş Lakiş, Rabi Yohanan'a sormuştu. Rabi Yohanan şöyle cevap verdi: Bu kanun sadece geçersiz bir "[*Mizbeah*'a kan] atma ibadeti" söz konusu olduğu zaman doğru. Önümüzdeki olayda ise, "atma ibadeti" diye bir şeyden bahsetmek mümkün değil. Çünkü bu adam bir Koen değil. Doğru, kanı atmıştır; ama bunun "ibadet" sınıfında olması için, ibadeti yapmakla yetkili biri tarafından yapılmış olması gerekir. Bu yüzden adamın yaptığı işlem, "atma ibadeti" olarak değil, sanki kaptan kazara kan dökülmüş gibi görülür.

Tsefat

Tsefat, Ortaçağın sonlarından on dokuzuncu yüzyıla kadar olan dönemde Erets-Yisrael'deki dört kutsal şehirden biri olagelmıştır.

Şehir, Galil'in doğu kesiminde, Kenaan Dağları'nın doruklarında kuruludur ve hem Kineret Gölü'ne hem de Meron Dağları'na hâkimdir. Şehirden ilk olarak, Roma döneminde yaşamış olan

ünlü Yahudi tarihçi ve Galil bölgesindeki isyanın komutanı Yosef ben Matatyau'nun (Josephus Flavius) "Yahudilerin Savaşı" adlı kitabında bahsedilmektedir. Yosef ben Matatyau, şehrin Galil'deki stratejik konumu nedeniyle, Romalılara karşı girişilen isyan öncesinde özellikle Tsefat'ta tahkimat yapmayı seçtiğini belirtmektedir.

Harita
Üzerinde

Devamı
219'da

Rabi Eliezer ben Urkenos

Yaprak

6

Bu yapraktaki *mişna*, Rabi Eliezer'in adıyla bir *alaha* aktarmaktadır. Bahsedilen kişi, *Tanna* Rabi Eliezer ben Urkenos'tur.

Rabi Eliezer ben Urkenos, II. *Tannaim* neslinde yaşamış bir *Tannay*dı. Lod şehrinde yaşamış ve orada *yeşivan*ın başında durmuştur. Çocukluğunda babası onu Tora öğrenmeye göndermemişti, ama büyüdüğünde Eliezer'in gönlü Tora öğrenme isteğiyle doldu ve sonunda Raban Yohanan ben Zakay'ın en büyük öğrencilerinden biri haline geldi. Raban Yohanan ben Zakay onun, Yisrael hahamlarının hepsine denk olduğunu söylemiştir.

Şunu bilmek ilginç olacaktır ki, Rabi Eliezer, Rabi Akiva'nın hocasıydı ve Rabi Akiva onun yanında on üç yıl öğrenim görmüştü!

II. Bet-Amikdaş'ın yıkılmasından çok kısa bir süre önce meydana gelen bir olayda Rabi Eliezer ve arkadaşı Rabi Yeoşua ben Hananya, hocaları Raban Yohanan ben Zakay'ı kurnaz bir yöntemle Yerusalayim surlarının dışına çıkarmayı başarmışlardır. Bu şekilde Raban Yohanan ben Zakay, Roma komutanıyla konuşup, onu, Yavne şehrini ve hahamlarını bağışlamaya ikna edebilmişti.

Yarım Yarım

Yaprak

7

Rabi Şimşon, öğrencilerine bu kez biraz karmaşık bir bilmece sormaya karar vermişti. Ciddi bir yüz ifadesiyle, onlara şu cümleyi söyledi: "İçteki yarım, dıştaki yarımı kurtardı." Öğrencilerin bu bilmeceyi kendi başlarına çözmeyi başaramayacaklarını bildiğinden, onlara bu yapraktaki *Gemara*'yı birlikte öğrenmeyi ve bilmeceyi birlikte çözmeyi teklif etti. Öğrenmeye başladılar:

Bir *korban*ın eti, o *korban*ın kanı *Mizbeah*'a atılmadan önce Bet-Amikdaş'ın dışına çıkmışsa, *korban*, *pasul* (geçersiz) hale gelir ve onun yerine yeni bir *korban* yapmak gerekir.

Peki, ya et tam ortada kalmışsa; yani etin yarısı Bet-Amikdaş'ın dışına çıkmış, ama diğer yarısı hâlâ Bet-Amikdaş sınırlarının içindeyse ne olur?

Bu durumda, etin dışarı çıkmış olan yarısı *pasul* hale gelmiştir. Ama ilginç bir kanun vardır:

Bet-Amikdaş'tan tamamen çıkmış olan bir et *pasul*dur ve *meila* kuralları artık onun için geçerli değildir. [Yani onu başka bir amaç için kullanmış bir kişi *meila* yasağını çiğnemiş olmaz.] Buna karşılık, bahsettiğimiz örnekte, etin hâlâ Bet-Amikdaş sınırlarının içinde bulunan yarısı, *meila* kurallarının, dışarıya çıkmış olan kısım için de hâlâ geçerli olmasını sağlar.

MASEHET MEİLA PEREK 2: HATAT AOF

Hatat A-Of

Yaprak

8

Bu yaprakta *Masehet Meila*'daki ikinci *perek* başlamaktadır. “*Hatat Aof*” başlıklı bu *perek*, *kaşer* *korban*larda *meila* konusunu ele almaktadır.

Mişna, “*hatat a-of*”, yani kuşlarla (kumrular ve güvercin yavruları) yapılan *Hatat-korban*larında, bir kuş *korban* olarak adandığı andan itibaren *meila* kurallarının geçerli olduğunu belirtmektedir.

Şunu bilmek önemlidir ki, kuşlarla yapılan *korban* ibadeti, büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarla yapılan *korban* ibadetinden tamamen farklıdır. Kuşlar için *şehita*, yani özel bir bıçakla kesme işlemi yapılmaz; ayrıca diğer tür hayvanlarla gerçekleştirilen *korban*larda yapılan, kanı *Mizbeah*'a atma işlemi de yapılmaz. Kuşlarla yapılan *korban*lardaki düzen şöyledir:

Melika – Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarda *şehita* işlemi yapılırken, kuşlarda, görevli Koen, kuşu elinde tutar ve başparmağının bu işlem için özellikle uzun bıraktığı tırnağıyla kuşun boynunu ensesinden keser. Bu işleme “*melika*” adı verilir.

Azaa – Koen, kuşu elinde tutar ve bu şekilde elini sallar. Böylece kuşun kanından bir parça *Mizbeah*'ın üzerine serpilmiş olur. Serpme işlemine “*azaa*” adı verilir.

Mitsuy – Koen, kuşun boynunu *Mizbeah*'a doğru bastırıp *Mizbeah*'ın duvarında sürükler. Bu şekilde kuşun kanı sıkılarak akıtılır. Bu işleme “*mitsuy*” adı verilir.

Büyükbaş ve küçükbaş hayvanlarla yapılan *korban*larla kuşlarla yapılan *korban*lar arasındaki bir başka önemli fark da, “*hatat a-of*”un etinden hiçbir kısmın, yakılmak üzere *Mizbeah*'a hiçbir şekilde çıkarılmamasıdır. Bunun yerine kuşun tüm etini Koenler yer.

Terumat A-Deşen

Yaprak

9

Gemara, Bet-Amikdaş'ta her gün yapılan ilk ibadet işleminden bahsetmektedir: *terumat a-deşen*.

Her gün, *Mizbeah*'taki ibadete hazırlık olarak yapılan ilk işlem budur. Koen, özel bir kürek yardımıyla *Mizbeah*'ın üzerinde birikmiş küllerden (İbranice: *deşen*) biraz kaldırır (İbranice: *teruma*), rampadan aşağı iner ve bu külleri *Mizbeah*'ın yanına bırakır. Tora'nın emrettiği gibi: “... *külü[n birazını] kaldırır ve onu Mizbeah'ın yanına yerleştirir*” (Vayikra 6:3).

Her gün *terumat a-deşen mitsvasını* horoz öttüğü zaman veya buna yakın bir vakitte, öncesinde veya sonrasında yerine getirirlerdi.

Bu yaprakta, *Amoralar* arasındaki bir görüş ayrılığı aktarılmaktadır: Acaba *terumat a-deşen mitsvasından* sonra bu küller için *meila* yasağı geçerli midir? Rav'a göre geçerli değildir, çünkü *terumat a-deşen mitsvası* artık yapılmış bitmiştir ve küllerin Bet-Amikdaş'ta herhangi bir kullanımı kalmamıştır. Rabi Yohanan bu küller için *meila* kurallarının geçerli olduğu görüşündedir, çünkü hâlâ bu külleri *Bet A-Deşen* adlı yere çıkarmak gerekmektedir ve bu nedenle küllerle ilgili işlemler tam olarak bitmiş değildir. (*Bet A-Deşen*, *Mizbeah*'ta birikmiş olan küllerin döküldüğü, Yeruslayim dışındaki bir yerdi.)

Tsefat (devam)

İsyandan sonra, Yeruslayim'den kovulan Koen aileleri bu şehre yerleştiler ve yaşamlarını, manevi saflık ve Koenlik kurallarını korumaya devam ederek sürdürdüler. Mişna ve Talmud dönemlerinde şehre *Tanna* ve *Amoralar* yerleşti ve burada Tora merkezleri açıldı. Başlarda bunu Roma yönetimi nedeniyle gizliye yaptılar, ama sonraları Tora öğrenimi açık bir şekilde gerçekleştirildi. Burada, Roş Hodeş ve

bayramları duyurmak için uzak mesafelerden görülebilen meşaleler yakma uygulaması (bkz. II. Kitap, sayfa 151) dördüncü yüzyılın sonuna kadar devam etmiştir.

Tarih boyunca şehir birçok farklı yabancı yönetim tarafından ele geçirilmiştir. 1144 yılında Haçlılar burayı ele geçirmiş ve doğu tarafındaki büyük Haçlı hisarını inşa etmişlerdir.

Harita
Üzerinde

Devamı
221'de

MASEHET MEİLA
PEREK 3:
VELAD HATAT

“Velad Hatat” Nedir?

Yaprak

10

Bu yaprakta, “Velad Hatat” başlığını taşıyan üçüncü *perek* başlamaktadır. Nedir “velat hatat”? Bu terimin tam karşılığı, “Hatat-korbanı yavrusu” şeklindedir. Başka bir deyişle, *Hatat-korbanı* olarak adanmış dişi bir hayvanın yavrusundan bahsedilmektedir. Dişi hayvan *Hatat-korbanı* olarak adandıktan sonra hamile kalmış ve sonra da yavru lamıştır.

Çoğu *korbanda*, böyle bir durumdaki kanun, yavrunun da annesiyle aynı türden bir *korban* olmasıdır. Örneğin, eğer *Şelamim-korbanı* olarak adanmış bir hayvan yavru larsa, bu yavru da *Şelamim-korbanı* olarak sunulur. *Hatat-korbanı*nda ise durum farklıdır. Acaba neden?

Çünkü bir *Hatat-korbanı*, belirli bir kategorideki bir günahı yanlışlıkla işlemiş bir kişi tarafından, bu günah için kefarete elde etmek amacıyla adanmış olmalıdır. Oysa doğan yavru hiçbir zaman, annesini *Hatat-korbanı* olarak aday an kişinin günahının kefareti için adanmış değildir. Bu nedenle onu *Hatat-korbanı* olarak kullanmak mümkün değildir. [Tabii ki, ileride özel olarak bu amaca adanır sa, bu mümkündür; ama sırf *Hatat-korbanı* olarak adanmış bir hayvan tarafından doğuruldu diye otomatik olarak *Hatat-korbanı* niteliği kazanmaz.]

Yetmiş Yılda Bir

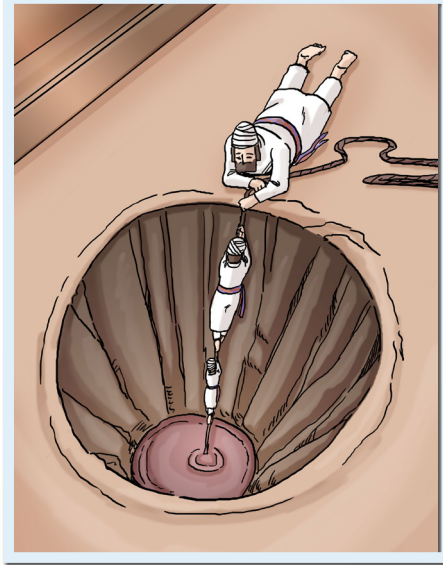
Yaprak

11

Bet-Amikdaş’ta yapılan şeyler içinde öyle bir işlem vardı ki, onu sadece yetmiş yılda bir kez yaparlardı!

Nedir kastedilen?

Mizbeah’ın tepesinde *neseh* işleminde kullanılan delikler vardı. “*Neseh*”, *Mizbeah* üzerinde *korban* gerçekleştirilirken bu deliklerin içine şarap dökme işlemidir. Dökülen şarap bu deliklerden geçerek “*Lul*” adı verilen bir yere ulaşırdı. Bu yerin zemini mermerdendi ve bu nedenle, oraya ulaş an sıvılar toprak tarafından emilmeyip orada birikmekteydi. Şayet *Lul* hiç boşaltılmasaydı, artık yeni *neseh* işlemlerini yapmak mümkün olmayacaktı, çünkü biriken ve kuruyan eski *neseh* şarapları öyle bir miktara ulaşacaktı ki, seviye bahsettiğimiz deliklere erişecek ve bunları tıkayacaktı. Bu nedenle yetmiş yılda bir, genç Koenler *Lul*’un içine inerek orada birikmiş olan şarap posalarını çıkarırlar ve *Azara*’da yakarlardı.

Bir Bardak Sıcak Süt

Yaprak

12

Bay Hizkiyau ve çocukları Bay Yeruham'ın evinin yanından geçiyordu. O sırada Bay Yeruham onlara samimi bir şekilde “Gelin, içeri girip, henüz yeni sağılmış, sıcak ve lezzetli birer bardak süt için” diye seslendi.

Bay Hizkiyau ve çocukları eve girdiler ve Bay Yeruham onlara, daha birkaç dakika önce ateş üzerinde kaynatmış olduğu sıcak süt dolu bardakları ikram etti. Onlar içmeyi tamamladıktan sonra Bay Yeruham “Biliyor musunuz?” dedi, “Sütleri sağlamakta kullandığım inekleri kutsal şehir Yerusalayim’e çıkarmak üzereyim.”

“Yerusalayim’e mi? Neden?”

“Çünkü onları Bet-Amikdaş’a adadım.”

“Eyvah ki ne eyvah!” diye yerinden sıçradı Bay Hizkiyau. “Bet-Amikdaş’a vakfedilmiş bir hayvanın sütünü içmek yasaktır! Hemen gidip ne yapmamız gerektiğini hahama soralım!”

Haham onlara şöyle dedi: “Eğer *korban* olarak adanmış bir hayvanın sütünü içtiyseniz bir yasağı ihlal ettiniz, ama bir *Meila-korbanı* getirmeniz gerekmiyor, çünkü *Mizbeah*’a adanmış bir *korbanın* sütü için *meila* yasağı yoktur, zira bilindiği gibi süt *Mizbeah* üzerinde sunulan bir şey değildir. Ama eğer hayvan, Bet-Amikdaş’ın hayvanı kullanması veya satması amacıyla *Bedek A-Bayit*’e bağışlandıysa (bkz. sayfa 215), onun sütünü içtiğiniz için bir de *Meila-korbanı* getirmeniz gerekir, çünkü bu hayvanın sütü de Bet-Amikdaş’a aittir.”

Tsefat (devam)

1266 yılında, Memlük egemenliği altındayken bu şehirde hahamlar yetkilendirilmiştir (yani “*semiha*” işlemi yapılmaktaydı; bkz. V. Kitap, sayfa 134). Hatta burada, *Sanedrin*’in görkemini devam ettirmek amacıyla kurulmuş olan “*Yeşivat Erets Yisrael*” adlı bir *yeşivanın* varlığına dair bir tanıklık mevcuttur. Bu dönemde, Ari’nin (bkz. VI. Kitap, sayfa 152) “*Eliyau A-Navi*” adlı Sefaradi sinagogu inşa edilmiştir. Bu sinagog günümüze kadar

tüm görkemiyle ayakta ve birçok ziyaretçiyi kendine çekmektedir.

Erets-Yisrael’in 1516 yılında Osmanlılar tarafından ele geçirilmesinin ardından halka inanç özgürlüğü tanınınca, İspanya’dan kovulan bazı Yahudiler Erets-Yisrael’e gelerek Tsefat şehrine yerleşmeyi seçmişlerdir. Gelenler bu şehrin gelişimini sağlamış ve burasını Tora odaklı, manevi ve aynı zamanda ticari bir merkez haline getirmişlerdir.

**H a r i t a
Üzerinde**

Devamı
223’te

Kuyunun Üstünden Düşen Tabela

Yaprak
13

Daha önce öğrendiğimiz gibi, *Ekdeş*'e ait olan bir maldan faydalanan kişi bir yasağı ihlal etmiş olur ve *meila* kanunlarıyla da yükümlüdür. Başka bir deyişle, faydalandığı malın bedelini, üzerine *homeş* (bedelin dörtte biri; bkz. IV. Kitap, sayfa 61) ekleyerek *Ekdeş*'e ödemeli, ayrıca bir de *Meila-korbanı* getirmelidir (bu *korban*, *meila* günahı nedeniyle getirilen bir *Aşam-korbanı*dır ve *Aşam Meilot* olarak bilinir).

Bir keresinde değerli bir Yahudi, kendisine ait bir su kuyusunu *Ekdeş*'e bağışlamaya karar vermişti. Yoldan geçen yolcuları uyarmak üzere kuyunun yanına bir tabela astı: “Gelip geçen herkese! Kuyuyu kullanmak yasaktır, çünkü kuyu *Ekdeş*'e aittir!” Bu tabela, daha önce orada bulunan başka bir tabelayı örtecek şekilde asılmıştı. Altaki eski tabelada ise “Değerli kardeşlerim. Kuyudaki suyu kullanabilirsiniz” diye yazılıydı.

Ne yazık ki, bir gece çıkan sert bir rüzgâr nedeniyle asılan yeni tabela düştü. Sabah oradan bir Yahudi geçti, açığa çıkan eski tabelada yazılanları okudu ve kuyunun suyundan çekerek biraz içti. Daha sonra yere düşmüş olan tabela gözüne çarptı. Orada yazılanları okuyunca hemen durumu anladı.

Hemen bir hahama giderek ne yapması gerektiğini sordu. Haham ona şöyle dedi: “*Baale A-Tosafot*’un (“*Aval*” konu başlığı altında) yazdıklarına göre, eğer *Ekdeş*'e adama işlemi yapıldığı sırada kuyunun içinde su yok idiyse, *meila* kanunlarıyla yükümlü değilsin. Neden? Şöyle açıklayayım: Kuyusu olan herhangi bir kişinin o kuyunun içinde biriken suyun sahibi haline gelmesini sağlayan şey nedir? *Kinyan hatser* (“avlunun / bahçenin sağladığı iyelik” – bir avlunun, içine giren sahipsiz şeyleri bahçe sahibinin iyeliğine geçirdiği anlamına gelir – bkz. IV. Kitap, sayfa 70). Çünkü kuyu kişiye aittir; böylece tıpkı bir avlu gibi, o da içine giren suyu, sahibine ait hale getirir. Ama bu sadece bireyler için doğrudur. Buna karşılık *Ekdeş*, bir şeye *kinyan hatser* yoluyla sahip olmaz. Bu nedenle, kuyuya sonradan girmiş olan su için *meila* kuralları geçerli değildir.

Bet-Amikdaş Böyle İnşa Edilir

Yaprak
14

Bu yaprakta Bet-Amikdaş’ın inşasıyla ilgili ilginç bir *alahayı* öğreniyoruz. Bet-Amikdaş inşa edileceği zaman, hâlihazırda *Ekdeş*'e ait olan taşlar alınmaz. Bunun yerine inşaat, kutsiyet taşımayan taş ve malzemelerle gerçekleştirilir ve tamamlandıktan sonra *Ekdeş*'e vakfetme işlemi yapılır.

Bunun sebebi nedir?

Bilindiği gibi *Ekdeş*'e ait bir maldan faydalanmak yasaktır. Bu durumda, eğer taşlar önceden *Ekdeş*'e ait olursa, işçilerin bu taşlardan ve diğer inşaat malzemelerinden bir şekilde faydalanmaları olasılığı vardır ki bu durumda *meila* yasağını ihlal etmiş olacaktırlar.

Örneğin: İnşaat sırasında bir işçi, güneşin sıcak ışınlarından korunmak üzere duvarın sebep olduğu gölgeden faydalanabilir. Benzer şekilde, işçiler bir taşın veya binada kullanılacak kirişlerden birinin üzerine oturabilir veya yaslanabilir. Bu gibi durumlarda taş veya malzemeler *Ekdeş*'e aitse, *meila* yasağı ihlal edilmiş olacaktır.

Bu yüzden, öncelikle her şey kutsal niteliğe sahip olmayan malzemelerle inşa edilir ve ardından, hazır hale geldikten sonra, Bet-Amikdaş’a adanır.

MASEHET MEİLA
PEREK 4:
KODŞE MİZBEAH

Yiyecek mi, İçecek mi?

Yaprak

15

Melamed Rabi Şimşon öğrencilerine bir bilmece sordu:

Ben bir içeceğim, ama bir yiyecek gibiyim. Ben kimim ve ne zaman?

Bu karmaşık cümleyi öğrencileri için Rabi Şimşon kendisi çözdü.

Bu yaprakta yer alan *mişna* bir *alaha* öğretmektedir: “*Ola-korbanında* beş şey birbirine katılır: et, süt, ırmık, şarap ve yağ.” Bu *alaha* birkaç konuyu ilgilendirmektedir ve biz bunlardan birine değineceğiz. O da “*notar*” konusudur.

Her *korbanın*, belirli ve sınırlı bir vakti vardır. Örneğin, bir *Hatat-korbanının* etini, Koen “gün ve gece” boyunca – yani *şehitanın* (kesim işlemi) yapıldığı gündüz ve onu takip eden gece boyunca – yiyebilir. *Şelamim-korbanının* eti, “iki gün ve bir gece” boyunca – yani *şehitanın* yapıldığı gündüz, onu takip eden gece ve ertesi gündüz boyunca yenebilir. Bu süreler geçtikten sonra eğer hâlâ et kaldıysa, buna “*notar*” (artık) adı verilir ve onu yemek yasak olup, yakmak *mitsvadır*.

“*Kazayit*” (yaklaşık 28 cc) miktarında “*notar*” yiyen bir kişi cezayı hak eder.

Şimdi, *mişnamızda* ne yazdığını anlayabiliriz: *Korbana* bağlı her şey, *kazayit* miktarını oluşturacak şekilde birbiriyle birleşebilir. Örneğin bir kişi *notar* durumuna gelmiş bir *Ola-korbanının* biraz etinden yemiş, biraz sütünden içmiş, biraz yanında getirilen ırmıktan yemiş, biraz şaraptan içmiş ve biraz da yağın kullanmışsa – eğer bunların hepsi toplamda *kazayit* miktarına ulaşıyorsa, bu kişi cezayı hak edecektir. Böylece süt ve şarap, içecek sınıfında olmalarına rağmen, *kazayit* miktarı tamamlama açısından etle benzer konumdadır.

Tsefat (devam)

Tsefat şehrine gelenler buraya Kabalistik bazı üstün nitelikler atfetmişlerdir. Bunun sebeplerinden biri de, şehir ve çevresinde gömülü olan *Tannalardır*. *Zoar* kitabını oluşturan Rabi Şimon bar Yohay da buraya yakın bir konumda olan Meron’da gömülüdür. Tsefat, “Ari” olarak bilinen Rabi Yitshak Lurya’nın kişiliği nedeniyle, bugüne kadar Kabala öğretisinin manevi merkezi

olarak kabul edilir.

Yahudi yaşamının esasları sayılan *alaha* yapıtı “*Şulhan Aruh*”un yazarı Rabi Yosef Karo, Tsefat şehrinin Yahudi heyetinin başına atanmış ve şehrin liderlerinden biri olarak görev yapmıştır. Bu şehirde başka kitaplar da yazmış ve kendisine dünyanın tüm cemaatlerinden gönderilen *alaha* sorularına cevap vermiştir.

Harita
Üzerinde

Devamı
225’te

Mercimek Tanesi

Yaprak

16

Kutsal Tora'mız, “şerets” adı verilen küçük çaplı sekiz hayvanın *tuma* kaynağı olduğunu ve bunların ölüsüne dokunan kişinin *tame* olacağını söyler.

Tora'nın pasuklarından, Hahamlarımız (Hagiga 11), bir *şeretse* ait parçanın da, eğer bu sekiz hayvan içinde en küçüğünün boyundaysa, ona dokunan kişiyi *tame* yapacağını öğrenmişlerdir. Hahamlarımız en küçük *şeretsin* hangisi olduğunu araştırmışlar ve “*homel*” adı verilen *şeretsin*, doğduğu zaman bir mercimek tanesi büyüklüğünde olduğunu öğrenmişlerdir. Buradan yola çıkan Hahamlarımız bir *alaha* belirlemişlerdir: Bir kişi bir *şeretsin* bir mercimek tanesi büyüklüğündeki bir parçasına dokunduğu zaman *tame* olur.

Bu açıdan *şerets* sınıfındaki hayvanlar, leşleri *tuma* kaynağı olan diğer hayvanlardan farklıdır; zira diğer hayvanların leşleri sadece “*kazayit*” büyüklüğündeyse kendilerine dokunan kişinin *tame* olmasına yol açarlar.

Yemekle ilgili miktarlar açısından da *şerets* sınıfındaki hayvanlar diğer yasak yiyeceklerden farklıdır. Yasak bir yiyeceği yiyen kişi, ancak yediği parça “*kazayit*” kadarsa cezayı hak eder. Buna karşılık *şerets* yiyen bir kişinin cezayı hak etmesi için bir mercimek tanesi kadar *şerets* yemesi yeterlidir.

Olumsuz Kararın İptaline Yardım Eden Cin

Yaprak

17

Bu yaprakta *Gemara*, halkımızın tarihinde meydana gelmiş olan çok ilginç bir olayı anlatmaktadır.

Bir keresinde Romalılar, Yahudilerin Şabat'ı gözetmelerini ve *Berit Mila* gerçekleştirmelerini yasaklayan ve manevi arınma amacıyla kullanılan *mikveleri* kapatan bir karar çıkarmışlardı. Yisrael'in Hahamları bir karar verdiler. Rabi Şimon bar Yohay

bu kararın iptal edilmesi için imparatorla görüşmeye gönderilecekti, çünkü kendisi mucizelere alışkın biriydi. Rabi Yosi'nin oğlu Rabi Elazar da onunla gidecekti. Henüz onlar yoldayken, Rabi Şimon bar Yohay'a yardımcı olmak amacıyla bir cin, imparatorun kızının bedenine girdi. Bu olduğu zaman kız “Bana Rabi Şimon bar Yohay'ı getirin!” diye bağırmaya başladı. Tam o sırada Rabi Şimon bar Yohay imparatorun huzuruna gelmişti. Cine çıkması için bağırdı ve gerçekten de cin kızıdan çıkıp gitti.

İmparator onlara “Kızımın iyileşmesini sağladığınız için dileyin benden ne dilerseniz” dedi.

Onları imparatorun hazine dairesine getirdiler. İstedikleri her şeyi alabileceklerdi. Orada, Yahudilere karşı çıkarılmış olan fermanı buldular. Onu alıp yırttılar ve bu şekilde, koyulan ağır kararlar iptal edildi.

Rabi Şimon bar Yohay, imparatorun hazine dairesindeyken, Bet-Amikdaş'ın Romalılar tarafından ganimet olarak alınmış olan *Parohet*'ini orada görmüştür.

MASEHET MEİLA
PEREK 5:
ANEENE MİN AEKDEŞ

Ekdeş'e Ait Eşyanın Kullanımı

Yaprak

18

Bu yaprakta *Masehet Meila*'nın beşinci *pereki* olan “*Aneene Min Aekdeş*” başlamaktadır. *Perekteki ilk mişna*, *meila* kanunlarıyla ne zaman yükümlü hale gelindiğini tespit etmektedir:

Ekdeş'ten kişisel fayda sağlayan bir kişi, eğer sağladığı bu fayda en az bir *peruta* (bkz. III. Kitap, sayfa 128) kadarsa, o zaman, kullandığı malda herhangi bir hasar meydana gelmemişse bile *meila* kanunlarıyla yükümlü hale gelir. Örneğin diyelim ki bir kişi *Ekdeş*'e ait bir baltayı kullanarak odun kırdı. Baltaya herhangi bir zarar gelmemiştir; ama baltadan fayda sağlamıştır. Böyle bir durumda *meila* kanunlarıyla yükümlü hale gelir. Rabi Akiva'nın görüşü böyledir.

Buna karşılık diğer Hahamlar farklı görüştedir. Onlara göre, normal kullanım şekli doğrultusunda sürekli aşınan herhangi bir mal kullanıldığında, eğer bu malda bir *peruta* kadar hasar meydana gelmemişse, *meila* kanunlarıyla yükümlü hale gelinmez. Önceki örnekteki baltayı ele alalım. Herkesin bildiği gibi, bir balta çok fazla kullanıldığında zaman aşınır ve bozulur ve sonunda kullanılamaz hale gelir. Ayrıca herkes, eğer bir baltayı incecik bir dalı kesmekte kullandığımız takdirde, baltada meydana gelen aşınmanın neredeyse hiç fark edilmeyeceğini de bilir. Bu nedenle Hahamların görüşüne göre, eğer bir mal normal kullanımı doğrultusunda aşınan türden bir malsa, bir *peruta* değerinde bir hasara neden olacak şekilde kullanılmadığı sürece *meila* kanunlarıyla yükümlü hale gelinmez.

Zengin Adamın Gelini

Yaprak

19

Önceki yazımızda, Rabi Akiva'dan farklı görüşteki Hahamların görüşünü öğrenmiştik. Buna göre *Ekdeş*'e ait olup normal kullanımı doğrultusunda aşınan türden bir mal, bu aşınma sonucunda bir *peruta* kadar bile değer kaybetmeyecek şekilde kullanıldıysa *meila* kanunları yürürlüğe girmez. Ama eğer normal kullanımı aşınmayla sonuçlanmayan türden bir mal söz konusuysa, bu mal kullanıldığında hiç aşınmamışsa bile *meila* kanunları devreye girer. *Mişna*, normal kullanımında aşınmayan mallara bir örnek vermektedir: Altın bir bardaktan bir şey içmek.

Rav Kaana bu örneği görünce şaşırmış ve Rav Zevid'e bir soru sormuştu: Altın gerçekten hiç aşınmaz ve hasar görmez mi ki? Herkesin bildiği bir olayda, Nun adındaki tanınmış bir zengin, gelinine bol miktarda altın ve takı vermiş ve bir süre sonra bunların toplam ağırlığında azalma olduğu gözlenmişti. Öyleyse altın da gayet tabii ki aşınabiliyor demektir!

Rav Zevid ona şöyle cevap verdi: Olasılıkla bu zengin adamın gelini takılarını uygun şekilde korumamış ve zaman içinde bazılarının yavaş yavaş kaybolması sonucunda toplam altın ve takı miktarı azalmıştır. Ama iyi korunan bir altın hiç aşınmaz.

Tsefat (devam)

5689 (1929) yılında meydana gelen Arap taşkınlıkları, şehrin sakinlerini savunmasız yakalamıştı. Ama 5696-5699 (1936-1939) yıllarındaki taşkınlıklar sırasında artık Yahudilerin korunması için “Haagana” örgütü artık faaldi. 1948 yılında, bağımsızlık savaşı arifesinde Tsefat'taki Yahudi semti, Arap lejyonunun kuşatmasına maruz kaldı.

Haagana ve Palmah işbirliğindeki Yahudi gücü altı gün boyunca çetin çatışmalara girdi. Yahudiler kaleyi, polis binasını ve okulu, “Davidka” adını verdikleri havan topunun da yardımıyla ele geçirmeyi başardıktan sonra Arap askerler şehirden kaçtılar. Davidka, bugüne kadar şehrin, onun adıyla anılan meydanında sergilenmektedir.

Harita
Üzerinde

SON

Tek Bir Taş!

Yaprak

20

Adam, inşaat taşlarının saklandığı depoya gizlice yaklaştı ve kimsenin kendisini görmediğinden emin olunca oradan bir taş çaldı.

Birkaç hafta sonra *teşuva* yapmaya karar verdi ve deponun sahibine gelerek kendisinden bir inşaat taşı çaldığını onun huzurunda itiraf etti. “Yaptığın yanlış kabul ve itiraf etme cesaretini gösterdiğin için seni tebrik ederim” dedi deponun sahibi ve hafifçe onun omzuna vurdu. “Ama şimdi hahama gidip danışmamız gerekiyor. Çünkü hırsızlıktan önce depodaki tüm taşları *Ekdeş*’e vakfetmiştim. Bu yüzden yaptığın eylemin *meila* kanunlarını uygulamayı gerektirip gerektirmediğini açıklığa kavuşturmamız gerek.”

Haham olayı dinledi ve şöyle dedi: “Eğer sen *Ekdeş*’in hazinedarı (*gizbar*) olsaydın, *meila* yasağını ihlal etmen için, taşı sadece almış olman yeterli olmazdı; onu, kendisinde değişiklik yapacak bir şekilde, örneğin bir duvarın inşasında kullanmış olman da gerekirdi. Ama eğer *gizbar* bu taşı, onda değişiklik yapmayacak bir amaç için, örneğin damdaki bir deliği örtmek için kullanırsa, ondan en az bir *peruta* değerinde fayda sağlamadığı sürece *meila* kanunları *gizbar* için geçerli olmaz. Yine de bu sadece *gizbar* için geçerli. Ama sen *gizbar* değilsin ve taşla ne yapmış olursan ol, onu *Ekdeş*’in elinden aldığın anda *meila* yasağını ihlal etmiş oldun.”

MASEHET MEİLA PEREK 6: AŞALİAH ŞEASA

Kandiller ve Fitiller

Yaprak

21

Ekdeş’e ait bir *peruta* değerinde bir malı kullanan kişi, *meila* kanunlarıyla yükümlüdür. Örneğin, eğer bir kişi, *Ekdeş*’e ait bir *perutayı* arkadaşına verir ve ona “Bana bu *perutayla* birkaç kandil satın alıver” derse ve diğeri onun isteğini yerine getirirse, bu kişi *meila* yasağını ihlal etmiş olur. Böyle bir durumda, *perutayı* verdiği arkadaşını herhangi bir yükümlülüğünden muaftır, çünkü o sadece, kendisine *perutayı* veren kişinin rica ettiği şeyi yapmıştır.

Peki, ya bir kişi *Ekdeş*’e ait bir *perutayı* arkadaşına verip ona “Bana yarım *peruta* ile birkaç kandil ve kalan yarım *perutayla* da fitiller satın alıver” derse ve arkadaşını *perutanın* bütününe kandil satın almak için kullanırsa, o zaman kanun nedir?

Böyle bir durumda aralarından hiçbiri *meila* kanunlarıyla yükümlü değildir. Neden?

Arkadaşından ricada bulunan kişi yükümlü değildir; çünkü en nihayet, arkadaşını onun istediği şeyi sadece yarım *peruta* ile yapmıştır ve *Ekdeş*’ten bir *perutadan* düşük değerinde faydalanıldığı takdirde *meila* kanunları yürürlüğe girmez. Aynı şekilde arkadaşını da *meila* kanunlarıyla yükümlü değildir, çünkü o da, kendi inisiyatifiyle yaptığı şeyi sadece yarım *peruta* ile yapmıştır.

Fark Ne?

Yaprak

22

Aşağıdaki iki durum arasında ne fark vardır?

Durum 1: Reuven, bir sarrafa para emanet etti.

Durum 2: Reuven, bir arkadaşına para emanet etti.

Her iki durumda da para *Ekdeş*’e aitti, ama bunu ne Reuven ne de emaneti alan taraf biliyordu. Söz konusu parayı kullandılar. Şimdi kim *meila* kanunlarıyla yükümlüdür?

İlk durumda Reuven yükümlüdür ve ikinci durumda arkadaşını yükümlüdür. Neden?

Çünkü bir sarrafa para emanet eden kişi, sarrafın bu parayı kullanabilmesine niyetlenir (eğer parayı deste haline getirmemişse). Bu nedenle sanki Reuven sarrafa “Parayı kullanabilirsin” demiş gibidir ki bu durumda *meila* ihlalinde bulunan, Reuven’dir. Ama ikinci durumda, Reuven’in parayı emanet ettiği arkadaşının onu kullanma yetkisi hiç yoktur. Ve buna rağmen parayı izin almadan kullandığı için bu onun sorumluluğudur ve *meila* kanunlarıyla yükümlüdür.

Bu yaprakta *Masehet Meila* sona ermektedir.